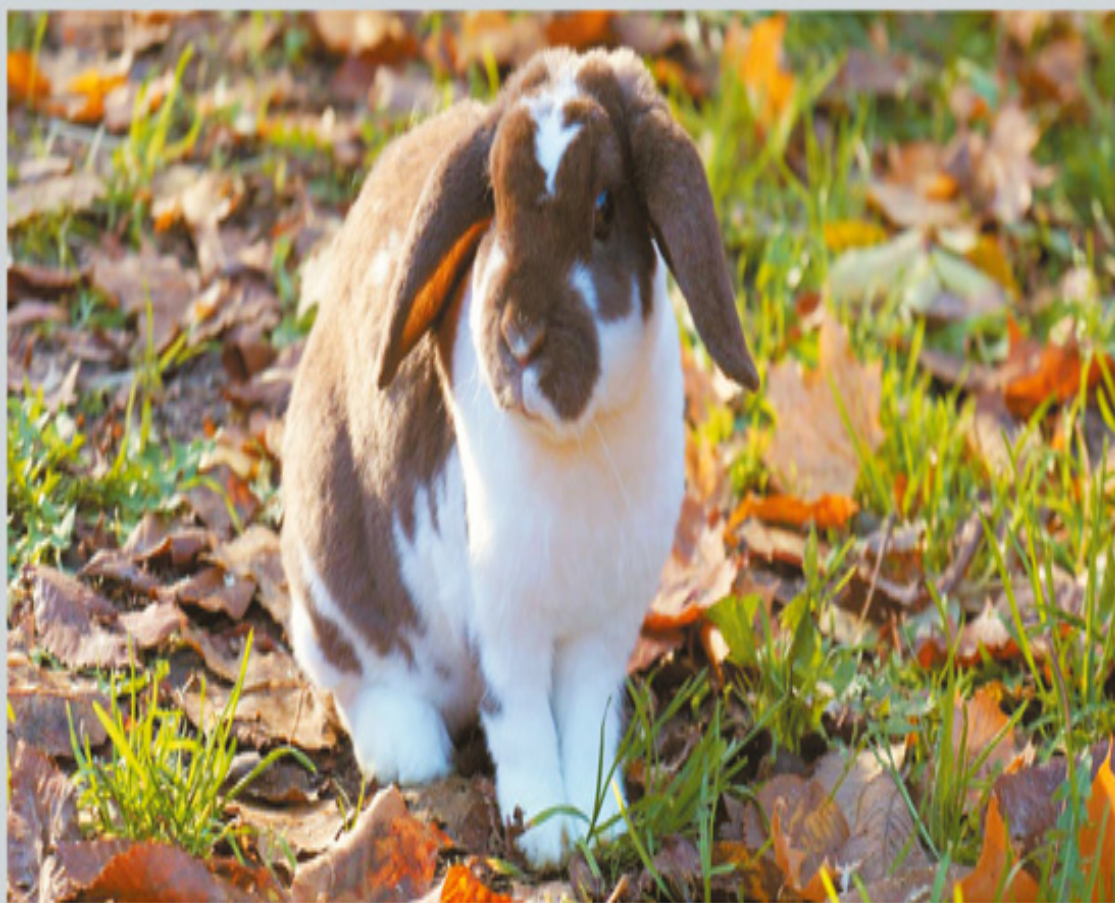

KANINRASER

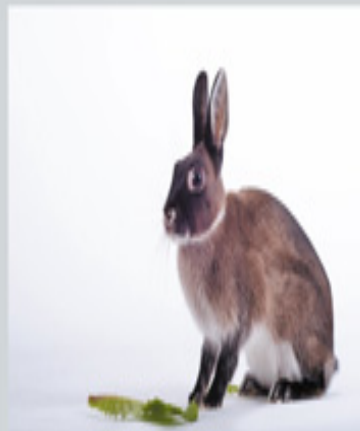
FRÅN HELA VÄRLDEN

MIKAELA KÄLL

MICHELLE KRANTZÉ

En bok om nutida raser, utrotade raser, att skaffa kanin, hälsoproblem m.m

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD

KAPITEL 1 - URSPRUNG OCH EVOLUTION

KAPITEL 2 - DEN DOMESTICERADE KANINEN

KAPITEL 3 - KÖPA KANIN, VAD SKA MAN TÄNKA PÅ?

KAPITEL 4 - RASSPECIFIKA HÄLSOPROBLEM

KAPITEL 5 - UTROTADE RASER

KAPITEL 6 - VÄDURSRASER

KAPITEL 7 - LÅNGHÅRIGA RASER

KAPITEL 8 - KORTHÅRIGA RASER (REX)

KAPITEL 9 - SILVERFÄRGADE RASER

KAPITEL 10 - DVÄRGRASER (UNDER 2 KG)

KAPITEL 11 - SMÅ RASER (2-3 KG)

KAPITEL 12 - MELLANSTORA RASER (3-4KG)

KAPITEL 13 - STORA RASER (4-5 KG)

KAPITEL 14 - JÄTTERASER (5 KG OCH UPPÅT)

NÅGRA ROLIGA FAKTA

KANINUTSTÄLLNING, HUR GÖR MAN?

FÄRGER PÅ KANIN

LÄNKAR OCH BOKTIPS

RASER GODKÄNDA I NORDEN

FOTOKREDITERING

KÄLLFÖRTECKNING

INDEX ÖVER RASER

FÖRORD

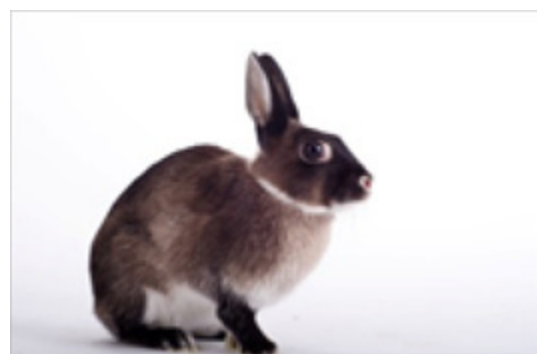
Den här boken är tillägnad kaninraser från hela världen, både nya och gamla. Kaninen har i många år varit viktig för människan och raser har därför skapats utifrån våra olika behov; vissa har nu dött ut och nya har kommit till.

Efter några kapitel om kaninens ursprung och domesticering så beskrivs ca **340 kaninraser**. Läs om den gamla väduren med öron som horn, eller om kaninen med luva över huvudet. Njut av Angoran med sin långa ull och tofsar på öronen eller den lilla, vänliga Dvärgväduren i dess olika pälsvarianter som är en av världens mest populära kaninraser!

Boken är i första hand riktad till de som är nyfikna på kaninen som art, dess olika utseenden och färger, och som kanske är i full fart med att välja ras på sin nya sällskaps- eller avelskanin.

Materialet till denna bok är hämtat från litteratur, forskningsrapporter, erfarenheter och tidskrifter. Vi som skrivit boken är två hängivna kaninfantaster med ett stort intresse för avel, genetik och raser..

Michelle Krantzé - MKs kaniner
Mikaela Käll - Alrunans kaniner

KAPITEL 1 - URSPRUNG OCH EVOLUTION

Klass: **Mammalia**

2:a underklassen **Theria**
(däggdjur utom kloakdjur)

Infraklass: **Eutheria** (däggdjur med placenta) Överordning:
Euarchontoglires/Glires 9:e ordningen **Lagomorpha** -
hardjur (dubbeltandade)

Familjer: 2 stycken; Leporidae och Ochotonidae

Släkten: Leporidae: 11 st, Ochotonidae: 1 st

Arter: 91 stycken

Ordningen Lagomorpha har en låg nivå av artvariation om man jämför med systergruppen Rodentia som evolverat minst lika länge. Lagomorpha har nu bara två familjer och har vad man vet inte förändrats speciellt mycket de senaste 40 miljoner åren.

Ordningen Rodentia inkluderar över 30 familjer och mer än 2770 olika arter. En stor skillnad! Enligt fossila bevis har det funnits minst 75 släkten och 230 arter i Lagomorpha under tidernas gång, men nu finns bara runt 91 stycken arter kvar, och de minskar.

Trots detta så är hardjuren spridda över nästan hela världen, förutom på Antarktis. I England användes de som byte i särskilda sporter på 1300-talet. På vissa kontinenter har de blivit introducerade av människan; det mest välkända exemplet är Australien (som säkert ångrar detta nu i efterhand när kaninerna förökat sig något enormt...). I

Sverige och Ryssland inplanterades vildkaninen flera gånger men det misslyckades då på grund av det kalla klimatet. Inte förrän runt år 1870 gjordes en lyckad inplantering.

Även så högt upp som 5000 meter över havet lever det hardjur och vissa arter har väldigt specifika krav på levnadsmiljö.

Fram till år 1912 var hardjuren klassificerade som gnagare, eftersom de har många gemensamma egenskaper med de arter som nu ingår i gnagarläktet Rodentia. Det som skiljer dem åt är antalet tänder; hardjuren har ett extra par som kallas peg-tänder, placerade bakom överkäkens stora framtänder. Gnagarna är inte heller uteslutande växtätare som hardjuren är.

Det första släktet man hittade som fossil är den europeiska kaninen, från nordöstra, centrala och södra Spanien för 3,5 miljoner år sedan. Detta var närmare bestämt arten *Oryctolagus laynensis*, som var en liten men rejäl kanin. Den verkar ha varit närmare släkt med vår europeiska kanin än dess efterträdare *Oryctolagus lacosti* och *Oryctolagus burgi*, som levde runt Medelhavet för 2,5 milj- 600 000 år sedan.

Under tidsåldern vi kallar för Övre Pleistocen (126 000 - 11 700 år sedan) var det bara *Oryctolagus cuniculus* som fanns kvar och den levde sida vid sida med skogsharen *Lepus timidus*; båda spred sig under denna tiden längre och längre norrut.

Ett av de mest intressanta fynden hittades för inte alls längesedan, nämligen år 2011, på den lilla ön Menorca. Skelettdelar av en förhistorisk kanin som de slutligen kallade för *Nuralagus rex*, vilket betyder "The rabbit king of Minorca".

Nuralagus var ett enormt stort djur jämfört med dagens kaniner. Man tror att det beror på fenomenet "insular gigantism"- vilket innebär att djur som egentligen är små i storleken har levt så isolerade (på en ö, till exempel) från naturliga hot och fiender att de över tid evolverar och blir mycket större än normalt.

De små öronen och ögonen tyder också på att den varken behövde höra eller se speciellt bra för att överleva. De kunde inte hoppa eller springa speciellt snabbt med sin oflexibla ryggrad och sina korta ben; helt enkelt för att det inte fanns något behov av det (samma gällde andra ö-levande arter som vissa Hypolagus). Närmsta släktingen till Nuralagus verkar vara Alilepus, som hittats under olika tidsåldrar i både Europa, Asien och Nordamerika, där den levde för 13 milj - 1.8 milj år sedan.

Namn: Nuralagus rex

Ordning: Lagomorpha

Familj: Leporidae

Land: Spanien, Menorca

Tidsepok: Pliocene (5-3 miljoner år sedan)

Storlek: 1,2 meter lång **Vikt:** 14-20 kg

Diet: Växtbaserad kost

Kaninerna och piphararna "delade upp sig" i två distinkta familjer för ungefär 35 miljoner år sedan. Intressant nog visar vissa fossila fynd på att släktet *Lepus* (harar) inte dök upp förrän för 2 miljoner år sedan i östra Europa och ungefär samtidigt i Nordamerika. Vilket kan tyda på att kaniner och harar inte alls har en gemensam ursprungsplats. Släktet harar är eventuellt äldre i Afrika.

Det är ganska intressant när man börjar titta på hur spridningen av hardjur har sett ut i världen och hur många arter det har funnits på vägen till de kaniner vi känner till idag. År 2008 hittades ben från en annan lagomorph som levde över 53 miljoner år sedan i västra Indien, och den sägs likna en primitiv piphare. Därifrån tros de ha spridit sig till Nordamerika, där majoriteten av evolutionen har skett, tillbaks över till Asien och sedan vidare till Europa. Vår tamkanin är nu närmast släkt med vilda kaniner från södra Frankrike.

Kaniner och harar är mycket viktiga för planetens ekosystem eftersom de bidrar med att bearbeta och gödsla jorden när de gräver och dessutom är de föda för många större rovdjur i många delar av världen. Vessler, rävar, prärievargar, kattdjur och stora rovfåglar är alla beroende av vildkaniner. Bara i området runt Spanien är kaninen huvudsaklig föda för över 30 arter av rovdjur!

UTROTÄDE SLÄKTEN INOM LAGOMORPHA

Några av de fossila lämningar som hittats världen över.
Källa: Fossilworks, Paleobiology Database

FRÅN CA 65 MILJ. ÅR SEDAN - 15 MILJ. ÅR SEDAN

Gomphos elkema	Mongoliet	65 milj år sedan
Gobiolagus	Kina och Mongoliet	48.5 - 28.5 milj år sedan
Agispelagus (Desmatolagus)	Kanada, Mongoliet, USA	46 - 15 milj år sedan
Mytonolagus	USA, två arter	40 milj - 37 milj år sedan
Tachylagus	Kanada, en art	40 - 37 milj år sedan
Megalagus	Kanada, Norra USA, fem arter	40 milj-16 milj år sedan
Chadrolagus	USA, en art	37.2 - 33.9 milj år sedan
Litolagus	USA, en art	33.9-33.3 milj år sedan
Palaeolagus	USA, en art	34 - 20 milj år sedan
Alilepus	USA, fem arter	13 milj - 1.8 milj år sedan
Panolax	USA, en art	13 milj - 10 milj år sedan
Ordolagus	Kina och Mongoliet, en art	28-23 milj år sedan
Archaeolagus	USA, fem arter	24 milj - 13 milj år sedan
Austrolagomys	Namibia	23 milj - 11.6 milj år sedan

15 MILJ. ÅR SEDAN - 5 MILJ. ÅR SEDAN

Hypolagus	USA vidare till Asien och Europa, 12 arter	16 milj - 300 000 år sedan
Pronotolagus	USA, fyra arter	16-5.3 milj år sedan
Veterilepus	Ungern	12-5 milj. år sedan
Nuralagus	Spanien	5 milj - 3 milj år sedan
Pliosiwalagus	Indien, två arter	5 milj - 2,5 milj år sedan
Pratilepus	USA, en art	5 milj - 2 milj år sedan
Trischizolagus	Kina, Rumänien, Portugal, tre arter	5-4 milj år sedan

5 MILJ. ÅR SEDAN - IDAG

Nekrolagus	Södra USA, en art	4.9 - 1.8 milj år sedan
Parantolagus	Mexiko, en art	5-1.8 milj år sedan
Notolagus	Mexiko, två arter	5 milj - 300 000 år sedan
Serengetilagus	Afrika	5 miljoner - 120 000 år sedan
Pliopentalagus	Kina och Rumänien	3.2 - 2.5 milj år sedan
Pliolagus	Östra Europa	2.5 milj - 1,8 milj år sedan
Lepoides	En art	10 - 1 miljoner år sedan
Lagotherium	En art, Ungern	(2.5 milj - 780 000 år sedan
Pewelagus	USA, två arter	2 miljoner - 300 000 år sedan
Aluralagus	USA, två arter	1.8 milj - 300 000 år sedan
Aztlanolagus	USA, en art	1.8 milj - 12 000 år sedan
Prolagidae	Runt Medelhavet, 18 arter	tidigt 1800-tal
Romerolagus	Mexiko, en art	senast sedd år 2013

**UTROTNINGSHOTADE ARTER
AV KANIN ÅR 2020**

Appalachian Cottontail (USA)
Columbia Basin Pygmy rabbit (USA)

Dice's Cottontail (Costa Rica)
Europeisk kanin (Europa)
Hispid Hare (södra Asien)
Manzano Mountain Cottontail (USA)
New England Cottontail (USA)
Pentalagus (Japan)
San José Brush rabbit (Mexiko)
Sumatran striped rabbit (Indonesien)
Tapeti (Sydamerika)
Tres Marias rabbit (Mexiko)
Riverine rabbit (Sydafrika)
Robust Cottontail (USA)

LITE FAKTA OM HARAR

Harar är helt ensamlevande eller vistas i små grupper. De föder s.k "borymmare" (en term för fågelungar som lämnar boet direkt efter kläckning) - fullt pälsade ungar som lämnas ensamma större delen av dygnet och i princip kan klara sig på egen hand. De är inte speciellt måna om sitt revir och bryr sig inte om att vakta det, utan förflyttar sig gärna över 2 mil på en natt. Harar har också mycket bättre utvecklad mörkersyn än kaninerna och piphararna och har anpassat sig till de allra flesta miljöer världen runt. De har verkligen dragit

fördel av att vi människor hugger ner så stora mängder skog eftersom de föredrar öppna fält, kalhyggen och slätter; endast snöskoharen är en helt skogslevande hare. Red rock hare och Hispid hare har felaktigt fått benämningen hare, de är egentligen kaniner.

LITE FAKTA OM PIPHARAR

Vissa arter lever i hålor i marken i kolonier precis som en del arter av kaniner, och är ganska sociala av sig. Men många arter av pipharar bor i bergsklimat, i klippor och steniga sluttningar. Dessa är ensamlevande och lever mycket längre än de som bosätter sig i hålor.

Pipharar är duktiga samlare! När de samlar mat inför vintern så kan de samla och lagra så mycket som 20 kg växter i en och samma hög! De är ganska högljudda: de sjunger, ropar och bräker. Precis som kaniner så räknas de till de få djur som får "altricial avkomma", alltså ungar som inte själva klarar sig från födseln utan föds nakna och blinda.

Tidigare trodde man att piphararna var förfäder till kaniner och harar, men det tvivlar forskarna på numera. På grund av deras höga krav på habitat är de också mycket sårbara för

klimatförändringar, vilket har gjort att ekologer använder just pipharen som en indikator på hur miljön och klimatet förändras.

Det är inte ofta man ser dem i djurparker och de är svåra att studera i det vilda så kunskapen om deras hälsa och sjukdomar är begränsad. Pipharen kräver en mycket specifik miljö och lever gärna i kallare förhållanden högt över havet i Nordamerika, östra Europa och Asien. De klarar inte av värme över 25 grader.

Förr kallades de "crying hares", "mouse hares" eller "rock rabbits". Pipharna har försvunnit från över en tredjedel av sina tidigare områden i USA och populationen går sorgligt nog ständigt neråt.

LAGOMORPHA

OCHOTONIDAE	LEPORIDAE
Pipharar (pika)	Kaniner och harar
Ochotona (29 st) <i>Den Europeiska kaninen</i> <i>Oryctolagus cuniculis</i> <i>har sex underarter - O. c algirus,</i> <i>O. c huxleyi,</i> <i>O.c cnossius, O.c brachyotus och</i> <i>O.c habetensis.</i>	Brachylagus, USA (1 st) Bunolagus, Afrika (1 st) Caprolagus, Indien (1 st) Lepus (32 st) Nesolagus (2 st) Oryctolagus, Europa (1 st) Pentalagus, Japan (1 st) Poelagus, Afrika (1 st) Pronolagus, Afrika (4 st) Sylvilagus (20 st)

	Kaniner	Harar	Pipharar
Tänder	28 st	28 st	26 st
Vikt	1,5 - 3 kg	3-5 kg	125 - 400 g
Dräktighet	31 dygn 4-5 ungar	42 dygn 2-4 ungar	30 dygn 2-13 ungar
Medellivslängd	1-2 år	2-4 år	1 år (7 år *)
Klimat	Alla	Alla	Kallt
Dygnsrhythm	Skymning/gryning	Nattlevande	Dag
Habitat	Hålor i marken	Fält, bland buskar	Klippor, Hålor

**Pipharar som lever i bergen lever mycket längre.*

LITE OM KANINER

Kaniner lever ibland i kolonier och små grupper, men de allra flesta arter av cottontail-kaniner som finns i Nordamerika är helt ensamlevande och starkt revirbenägna. Det finns ingen egentlig avgörande fördel varken för den enskilda kaninens överlevnad eller dess fortplantning att leva i någon sorts flock. I stort sett verkar det vara markförhållanden samt tillgången på resurser så som mat, skydd och bohålor som påverkar om kaniner väljer att leva i grupp eller inte. Det finns några arter av kanin som använder sig av en rad av läten för att kommunicera, bland annat Buskkaninen.

Det har upptäckts att harar och kaniner som lever i nordliga områden i världen får betydligt större kullar jämfört med de som bor söderut - deras parningssäsong är ju mycket kortare.

I sydliga områden får de mindre kullar så gott som året runt. Även dräktighetstiden har anpassats till typen av klimat; honor som bor i norr har några dagars kortare dräktighet för att kunna producera ett maximalt antal kullar under den korta våren och sommaren. För kaniner i sydliga länder är det tvärtom en fördel att ha längre dräktighetsperiod, eftersom ungarna då föds mer utvecklade och har lättare att överleva. Vissa år överlever bara 10% av kaninpopulationerna. Förutom rovdjur så kan det vara sjukdomar, parasiter, klimatförändringar, förstörelse av bomiljön eller brist på föda som drabbar hela kolonier.

Pentalagus furnessi (Amami rabbit)

Man kan förstå varför kaninens medellivslängd inte är speciellt lång, med så många fiender och svårigheter. I många gamla böcker kan man läsa att man förr var helt säker på att harar kunde få avkommor med kaniner, men detta är alltså inte fysiskt möjligt.

SNÖSKOHARE - Dessa små harar har extra stora fötter med väldigt tjock päls som gör att de kan gå ovanpå snö utan att sjunka ner. På vintern är pälsen helt vit och på sommaren är den brun. Lever i USA och Kanada. **Vikt:** 1,5 kg.

SKOGSHARE (MOUNTAIN HARE) - Denna hare är mycket utbredd i världen, ofta i subarktiskt klimat. Det finns 15 underarter. **Vikt:** 2-4 kg.

ÅSNEHARAR (JACKRABBITS) - Störst av alla harar och den som har längst öron, över 17 cm långa. De springer extremt snabbt. Det finns sex underarter av åsneharar, varav en art som är hotad. Lever i Arizona och Mexico. **Vikt:** 2-4 kg.

DVÄRGHARE/DVÄRGKANIN - Lever i nordvästra USA och äter huvudsakligen malörtsbuskar. Kallas även pygmékanin. **Vikt:** ca 300 gram.

VULKANKANIN (nyligen utrotad) - Såg ut mer som en piphare än en kanin. Helt mörkbrunt viltfärgad utan vit mage och hade ingen svans. Levde nära Mexikos vulkaner. **Vikt:** 500 gram.

ÖKENKANIN - Den ökenlevande bomullssvanskaninen finns i USA, och äter kaktusar, bark och gräs. Öronen är större än hos andra bomullssvansar. **Vikt:** 700g -1,2 kg.

Snöskohare

Skogshare

Äsnehare

Dvärghare

Vulkankanin

Ökenkanin

TRÄSKKANIN - Denna unika lilla kanin bor alltid nära vatten, under trärötter eller stora växter. Den älskar träskmark och är en mycket god simmare. Är tillsammans med kärrkaninen

(*Sylvilagus aquaticus*) de två vattenlevande arter av kanin som existerar. **Vikt:** 1-1,18 kg.

APPALACHIAN BOMULLSSVANSKANIN En sällsynt liten kanin som bor i Appalachia-bergen i USA. Den anses vara en nära hotad art. **Vikt:** 700g - 1,1 kg.

BUSKKANIN - En väldigt liten kanin med korta ben som bosätter sig under täta buskar, där den skapar stora nätverk av stigar. **Vikt:** 510g - 780g.

EUROPEISK KANIN - Vår tama kanins förfader. Finns inplanterad över hela Europa, Australien och Nya Zeeland, Sydamerika. **Vikt:** 1,3 - 2,3 kg.

BERGSKANIN - En art som älskar malörtsbuskar, både som bo och som föda. Denna kanin hittas i norra delarna av Nordamerika i Rocky Mountains. **Vikt:** 630g - 870g. '

ÖSTLIG BOMULLSSVANSKANIN - Den allra vanligaste bomullsvanskaninen. Denna art har anpassat sig till de flesta miljöer och har brett ut sig över mer än halva USA, Mexiko och ner till Sydamerika. **Vikt:** 1,2 -2 kg.

Träskkanin

Appalachian bomullssvans

Buskkanin

Europeisk kanin

Bergskanin

Östlig bomullssvans

KAPITEL 2 - DEN DOMESTICERADE KANINEN

Tamkanin: *Oryctolagus cuniculus domesticus*

Dräktighetstid: 28-33 dagar, 31 dagar vanligast.

Kullstorlek: Små raser: 1-5 ungar. Mellanstora raser: 6-8 ungar. Stora och jätteraser: 8-14 ungar.

Dricker per dag: 1dl/kg, om det är varmt kan det öka till dubbla mängden.

Kroppstemperatur: 38,5 -40 grader

Puls: Mellan 140-325 slag per minut.

Hjärtfrekvens: 120-140 slag per minut.

Syn: 340 graders radie. Sämre djupseende, ser bäst på långt håll. Ser dåligt i starkt ljus.

Hörsel: 360 graders radie.

Luktsinne: En nos med över 100 miljoner luktceller, ett mycket viktigt sinne.

Smak: Över 17,000 smakreceptorer. Dock är tama kaniner inte alls bra på att skilja på ätliga och giftiga växter.

Domesticering är en dynamisk process som långsamt gör ett vilt djur till ett tamt djur. Denna kan pågå i årtusenden. Teoretiskt sett är processen aldrig helt färdig, utan pågår ständigt. Domesticering är inte riktigt samma som evolution, men de två begreppen har vissa gemensamma nämnare bland annat långsiktiga genetiska ändringar som i längden leder till ekologiska förändringar.

Är det vi människor som är den dominanta kraften i ett djurs domesticeringsprocess? Det är ju mycket troligt. Eller är det ömsesidig samverkan mellan djur och människa, där båda drar stora fördelar av det hela? Självklart är det även så.

Ytterligare en teori som några forskare har lagt fram är att djuren kan ha varit den drivande parten som "lurade" människan och därmed fick stora evolutionära försprång. Kanske är det möjligt?

Det går inte att bortse från att människan har haft övertaget på grund av vår förmåga att uppfinna nya sätt att få ut så mycket som möjligt från resurserna runt omkring oss, samt att vi har delat med oss av denna kunskap till kommande generationer.

Vi har kontrollerat, sorterat bort och valt ut vilka individer som passar oss bäst. Detta gör att hela processen snabbas på och får en mycket större inverkan på båda parter och omgivningen, än andra liknande processer i naturen.

Mrs J.R 1911

Det går aldrig att fastställa en exakt tidpunkt då ett djur blev, eller började att bli tamt. Det är något som sker gradvis. Det byggs upp lite smygande på många olika ställen i världen samtidigt. En del arter kommer förbli så starkt anpassade till oss människor att de aldrig kan överleva utan vår hjälp, medan andra har lättare för att återgå till sina vilda instinkter och beteenden.

ATT VÄLJA RÄTT EGENSKAPER

Till skillnad från domesticering av växter där man mestadels valt att föröka plantor som ger störst skörd eller som överlever bäst under olika väderförhållanden, så har vi ju i många fall, kanske ofta omedvetet, valt att behålla individer